

PROFESORUL VALENTIN CIORBEA - O NOUĂ ȘI VALOROASĂ MONOGRAFIE, DEDICATĂ GENERALULUI PAUL TEODORESCU (1888-1981). DIMENSIUNILE CREATIVITĂȚII

ANIVERSĂRI ȘI EVENIMENTE EDITORIALE LA TOMIS: PROFESORUL VALENTIN CIORBEA - O NOUĂ ȘI VALOROASĂ MONOGRAFIE

Demulțiani, profesorul constănțean – nativ transilvănean, născut fiind în urmă cu 77 ani (12 octombrie 1946) în arealul ancestral, de etnogeneză, al Munților Apuseni – Valentin Ciorbea ne-a obișnuit cu relevante contribuțiuni documentare, adevărate regaluri oferite Muzei Clio și iubitorilor științei istorice.

Cel mai de seamă istoric de azi al Dobrogei nu s-a cantonat doar unor segmente ale istoriei naționale ce-l au drept prețios pionier și reper bibliografic (istoria Portului Constanța, istoria Flotei Comerciale, istoria Dobrogei interbelice), ci și – ca un veritabil și onest „meseriaș” – ca cercetător și „scriitor” al varii domenii tematice (inclusiv ale istoriei universale – cu precădere a celui de-Al Doilea Război Mondial).

În ultimul deceniu, parte din substanța preocupărilor sale s-a circumstanțiat relevării vieții și activității generalului Paul Teodorescu (1888-1981), militar cu merite multiple în organizarea și

dotarea Armatei Române (inclusiv a învățământului militar superior), ministru (1937-1940), cel despre care profesorul Ciorbea relevă că „Și-a dedicat viața încă din adolescență și până la trecerea la cele veșnice marilor instituții ale poporului român: Biserica, Oștirea și Școala, al căror rol în istoria și progresul neamului nostru l-a înțeles, explicat și promovat. S-a preocupat constant ca fiecareia să-i sporească zestrea materială și spirituală.

Calitățile sale deosebite, creativitatea și ingeniozitatea fără pereche, le-a afirmat și dezvoltat pe o bază constituită prin studiul constant al științei militare, pe lecături vaste făcute «cu creionul în mână», cum se spune, și ucenicirea pe lângă generalii Mihail Aslan și Constantin Iancovescu” (p. 345).

Inițiator-fondator al Centrului de Cercetare a Conlucrării Bisericii Ortodoxe cu Armata României „General Paul Teodorescu” (și al revistei „Misiunea”), profesorul Valentin Ciorbea este la originea demarării unui complex de

activități științifice și de recuperare a memoriei unui simbol (marginalizat complet în anii '40-'60 și parte din '70, al Oștirii Române – preocupări concretizate, în plan editorial, prin mai multe studii și, acum, prin conceperea și tipărirea volumului Generalul adjutant Paul Teodorescu (1888-1981). Dimensiunile creativității. 135 de ani de la naștere. [Cuvânt înainte: Prof.univ.dr. Petre Otu] (Academia Oamenilor de Știință din România. Arhiepiscopia Râmnicului. Centrul de Cercetare a Conlucrării Bisericii Ortodoxe cu Armata României „General Paul Teodorescu”), Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2023 /357 pp.; il., facs./.

Substanțialul tom este structurat potrivit rigorii și uzului – din ce în ce mai puțin, din păcate, respectate azi – a întocmirii unei lucrări monografice științifice:

Cuvânt înainte (pp. 9-12), Preambul (pp. 13-15), Familia și copilăria (pp. 17-27), Anii de școală (pp. 28-31), În garnizoana Fălticeni – un început de carieră promițător (pp. 32-37), Profesor și instructor la Școala de Ofițeri de Infanterie. Autodidact. Povestea bomboanei lipicioase (pp. 38-41), „Prezic că va deveni un bun ofițer” (pp. 42-45), Misiuni în al Doilea Război Balcanic și Marele Război. Rolul generalilor Mihail Aslan și Constantin Iancovescu în formarea militară și atașamentul la „nobilă carieră a armelor”. Subordonat al prințului Carol (pp. 46-56), Studii militare superioare „ce-i aduc faima în țară și în Franța” (pp. 57-63), Anii 1924-1928. Șef de Stat Major la Inspectoratul General al Aviației – structură organizată „la perfecție” (pp. 64-77), «Cea mai mare satisfacție în cariera mea Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul” nr. 6» (6 noiembrie 1928-1 noiembrie 1932) (pp. 78-97), Diplomat militar

(1 noiembrie 1932-31 noiembrie 1936). „Rapoartele sale fiind întotdeauna pline de interes” (pp. 98-119), Director al Școlii Superioare de Război (1 decembrie 1936-4 septembrie 1937). Reforma învățământului superior militar. Construirea campusului (pp. 120-136), Ministru în zece guverne (4 septembrie 1937-10 mai 1940). Ultima întrevvedere [5/6 septembrie 1940] cu Carol al II-lea (pp. 137-204), Anii 1940-1954 – o perioadă plină de încercări (pp. 205-224), „La vârsta de 76 de ani, fără familie, f. nici un ajutor nu are din ce trăi”. Truda pentru supraviețuire (pp. 225-245), Opera științifică și valoarea ei academică (pp. 246-273), Portretul lui Carol al II-lea (pp. pp. 274-276), Sfaturi și principii de comportare în viață (pp. 277-278), Ctitor și înnoitor de sfinte lăcașuri (pp. 279-290), Personalitatea generalului Paul Teodorescu din perspectiva distincțiilor și omagiilor (pp. 291-304), Pregătirea pentru trecerea la cele veșnice. Decesul și ceremonialul de înmormântare (17-21 iunie 1981) (pp. 311-323), Generalul Paul Teodorescu în repere istoriografice. „Centrul de Cercetare a Conlucrării Bisericii Ortodoxe cu Armata României” (pp. 324-344), Epilog (pp. 345-346), Bibliografie selectivă (pp. 347-352), Index de nume (pp. 353-357).

Prof. univ. dr. Valentin Ciorbea: „Nu am pornit în realizarea «Proiectului Paul Teodorescu» pe un teren gol. Colegi întru Clio au publicat date și concluzii esențiale pentru activitatea sa. Ulterior au venit alături de noi și alți colegi. Studiile și documentele adunate în volumul [Constanța: 2013] Generalul adjutant Paul (Pavel) Teodorescu (1888-1981). Vocația creativității și publicate [în prealabil, unele dintre ele, și] în revista «Misiunea» ne-au fost de mare ajutor, facilitându-ne cunoașterea unor aspecte esențiale din activitatea Generalului.

În ce ne privește ne-am îndreptat atenția de la început spre depistarea documentelor esențiale referitoare la activitatea generalului Paul Teodorescu. În primul rând Memoriul său, dosarul de pensie păstrate în Arhivele Militare Naționale, omagiile primite din partea camarazilor și forurilor științifice. În dorința noastră de a-l aduce pe distinsul cititor în compania izvoarelor istorice le-am lăsat să vorbească unde s-a impus, făcându-i parteneri la biografia de față pe autorii care l-au prezentat, apreciat și caracterizat pe personajul nostru. De valoare informativă deosebită sunt și cele două dosare aflate în custodia arhivei Consiliului Național Pentru Studierea Arhivelor Securității – C.N.S.A.S.)” (p. 15). „Legăturile generalului Paul Teodorescu cu Special Operation Executiv (S.O.E.) este susținută de Eugen Cristescu. Anchetat de

sovietici la Moscova, Cristescu a relatat că Antonescu l-ar fi demis pe Teodorescu pe motiv că îi susținea înflăcărat pe britanici” (p. 212). „Urmare a expropriierilor [în 1948] imobilului, fermei și terenului de la Joița, generalul Teodorescu decide să plece [ilegal] în străinătate. A fost prins și arestat [în decembrie 1948; condamnat, va fi eliberat în martie 1954] la Timișoara. Pe timpul anchetei va detalia circumstanțele hotărârii sale de a pleca în exil în declarațiile scrise” (p. 214).

„Vârsta înaintată l-a determinat să se retragă la Mănăstirea Dintr-un Lemn. De aici l-a împuternicit, la 20 noiembrie 1980, pe nepotul său Paul Dan Teodorescu, desemnat de General singurul moștenitor, să-i ridice pensia de la poștașul care i-o aducea lunar și desigur s i-o trimită la Sfânta mănăstire. Conform prevederilor legale, nepotul Paul Dan Teodorescu i-a luat și ultima pensie pe ianuarie 1981 [2.533 lei]” (p. 244).

În egală măsură, „Programele inițiate pentru ridicarea învățământului superior militar la nivelul universitare, realizarea campusului Școlii Superioare de Război [inaugurat în decembrie 1939] (din 1949: Academia Militară, din 1991: Academia de Înalte Studii Militare, din 2003: Universitatea Națională de Apărare «Carol I» – n.n.), unde condițiile de derulare a procesului didactic erau de valoare europeană s-au răsfrânt benefic în pregătirea comandanților și șefilor de Stat Major pentru marile unități. Aviația, Marina și porturile românești au cunoscut sub ministeriatul generalului Teodorescu realizări remarcabile” (p. 345).

Prof. univ. dr. Petre Otu, autorul Cuvântului înainte: „Problema care s-a pus este aceea dacă folosind raporturile de cooperare cu monarhul, ele au fost deturnate spre folosul personal sau a unui grup apropiat, prin fapte de corupție, prin decizii contrare interesului public etc. Documentele puse în circulație în lucrare, respectiv cele din ancheta extinsă dispusă de Ion Antonescu asupra foștilor demnitari, arată cu lui Paul Teodorescu nu i s-a putut imputa nereguli în gestionarea fondurilor publice, astfel că procesul în care a fost implicat nu s-a mai finalizat. Viziunea profesorului Ciorbea asupra acestei problematice are un grad de credibilitate ridicat, iar cercetări ulterioare cor putea tranșa definitiv disputa” (p. 12).

Bazată pe o documentare exhaustivă, scrisă în stilul agreabil – de o claritate și concizie propriei autorului –, ce-i facilitează cititorului cunoașterea mai lesnicioasă a subiectului abordat, ultima carte a profesorului constănțean Valentin Ciorbea vine să se adauge ca o nouă și solidă contribuțiune la îmbogățirea etajului prim al Istoriografiei noastre naționale de azi.